

Column

‘Je moet de defensiebegroting niet als breekijzer gebruiken’

Prof. dr. Theo Brinkel is KVMO hoogleraar Militair-maatschappelijke studies aan de Universiteit Leiden.

De middelen die Defensie nodig acht om haar grondwettelijke taken volledig uit te voeren kunnen we onvoldoende waarmaken en afspraken met bondgenoten komen we onvoldoende na. Deze zin staat in de Memorie van Toelichting bij de Defensiebegroting voor 2022, die de regering met Prinsjesdag heeft ingediend. Ik heb veel begrotingshoofdstukken gelezen, maar zo’n opvallende tekst ben ik in dergelijke politieke documenten nog niet tegengekomen. Een regering die in een officieel stuk erkent dat zij haar grondwettelijke taken onvoldoende kan nakomen?

Bij diezelfde regering berust volgens de grondwet het oppergezag over de krijgsmacht. Dus het oppergezag verklaart dat het onvoldoende het Koninkrijk kan verdedigen, de internationale rechtsorde kan bevorderen, en binnenlandse autoriteiten kan ondersteunen? Van de gehele rijksbegroting is wel gezegd dat zij “beleidsarm” is omdat het kabinet demissionair is. Maar voor een demissionair kabinet is dit wel een heel boude en constitutioneel zware uitspraak. Bovendien: in het licht van de hybride dreigingen voor Nederland is weerbaarheid des te belangrijker geworden. Dan mag je van het oppergezag verwachten dat het niet gaat morrelen aan het moreel. Laat Poetin de begroting alsjeblieft niet lezen, denk ik dan als patriot.

Je kunt die passage in de begroting natuurlijk ook uitleggen als een dringende boodschap aan de formeerders van een nieuw kabinet. Daar lijkt het op. Lees maar wat het vervolg is op het citaat waarmee deze column begon: ‘Op 15 oktober 2020 is de *Defensievisie 2035: vechten voor een veilige toekomst* gepresenteerd, waarin het kabinet transparant laat zien wat nodig is. Als we alles zo goed mogelijk inrichten dan is er structureel € 13 miljard tot € 17 miljard extra nodig.’ Het gemeenschappelijke NAVO-doel dat de lidstaten in 2024 2% van hun BBP aan Defensie besteden wordt in dat verband ook genoemd. Het begrote verloop van de defensie-uitgaven laat niet zien dat dit dichterbij komt. Voor 2018 was het percentage 1,22, voor 2019 1,33, voor 2020 1,41 en voor 2021 1,49. Voor de komende jaren wordt weer een daling verwacht: voor 2022 1,47, voor 2023 1,41 en voor 2024 1,38. Dat heeft natuurlijk te maken met de verwachte groei van de economie. Als het bruto binnenlands product sterk groeit wordt het percentage van twee ook moeilijker te bereiken.

Dit is dus de tijd om geld te vragen in het formatieproces. Al dat geld is nodig voor gereedheid, materieel, onderhoud, munitie en betere arbeidsvoorwaarden. En Defensie doet dat niet alleen. Tijdens het schrijven van deze column werken de informateurs Johan Remkes en Wouter Koolmees aan een kabinet van VVD, D66, CDA en CU. Samen hebben die partijen een kleine meerderheid in de Tweede Kamer. In het verslag van informateur Remkes dat op 5 oktober door de Tweede Kamer is goedgekeurd krijgen klimaat, economie en innovatie, stikstofproblematiek, onderwijs, kansengelijkheid, arbeidsmarkt en (internationale) veiligheid extra nadruk. Dit nog afgezien van het voornemen van het huidige demissionaire kabinet om nu al extra geld uit te geven aan klimaat, woningmarkt en rechtsstaat.

Dus Defensie moet concurreren met andere belangrijke beleidsdoelen. Concurreren om begrotingsgeld en concurreren om arbeidskrachten. Let op: de werkloosheid is laag en bedrijven moeten veel moeite doen om aan goed personeel te komen. Het is in dat krachtenveld terecht om aandacht voor de krijgsmacht te vragen. Maar het is nogal wat om als regering te erkennen dat zij de grondwettelijke taken van Defensie onvoldoende kan waarmaken. Dat is niet goed voor het moreel. Dat is niet goed voor het personeel. Dat is niet goed voor de relatie met de bondgenoten. En dat is helemaal niet goed voor de weerbaarheid die je naar de vijand wil uitstralen. Je moet de defensiebegroting niet als breekijzer gebruiken.